

Lausunto

20.6.2018

Vastauksena Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntöön:

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6 §n muuttamisesta
Lausuntopyynnön diaarinumero: OKM/25/010/2018

Ehdotettu lakimuutos ei edistä demokratian periaatteiden toteutumista ja heikentää erityisesti pienpuolueiden asemaa. Jos tuen perusteena käytetään valtakunnallista vaikuttavuutta, arviointiperusteisiin tulee kiinnittää erityishuomiota.

Ehdotetussa lakimuutoksessa poliittisten nuorisojärjestöjen rahoitus kytkettäisiin osin emopuolueen "valtakunnalliseen vaikuttavuuteen". Perustelumuiotiossa annetaan esimerkkinä vaikuttavuuden mittareista puolueen eduskuntaryhmän koko sekä sen toiminnan alueellinen kattavuus. Tämä ei ratkaiseviltä osin vaikuttaisi nykyisten eduskuntapuolueiden nuorisojärjestöjen tilanteeseen, sillä niillä on jo valmiiksi vakiintuneet verkostot ja toimintaa maanlaajuisesti. Uudemmissa ja pienemmillä toimijoilla ei ole vastaavia valmiuksia ja resursseja. Ehdotettu lisäkriteeri ja sille kaavailut ylimalkaiset ja nykyisiä eduskuntapuolueita suosivat mittarit vahvistaisivat suurten, vakiintuneiden toimijoiden asemaa, sekä vastavuoorisesti heikentäisivät uusien toimijoiden edellytyksiä ylläpitää ja laajentaa toimintaansa.

Esitetyt muutokset toimisivat pahimmillaan esteenä nuorille suunnatun aatteellisen toiminnan monipuolistumiselle ja ovat siten demokratian periaatteiden toteutumisen kannalta kyseenalaisia.

Sikäli kuin puolueen valtakunnallinen vaikuttavuus - etenkin perusteluissa esitetyillä mittareilla arvioituna - otettaisiin mukaan kriteeristöön, arvioinnin perusteiden tulisi olla reilut ja suoraviivaiset. Esimerkiksi odotukset toiminnan alueellisesta kattavuudesta tulisi suhteuttaa puolueen kokoon, ja eduskuntavaalitulos lisäksi huomioida myös puolueiden edustus kuntatason päätöksentekokeleimissä.

Edelleen sikäli kuin nuorisojärjestöjä lähdetäisiin esityksen mukaisesti sitomaan nykyistä tiiviimmin emopuolueisiin, olisi eduskuntaryhmän kokoa reilumpi ja tasapuolisempi mittari vaikuttavuudelle puolueen kannatus eduskuntavaaleissa, ilman alarajaa. Suomen puoluetukijärjestelmä on lukuisiin muihin Euroopan maihin verrattuna jopa kiusallisen epäsuotuisa eduskunnan ulkopuolisille puolueille: puoluetuen saaminen edellyttää vähintään 2% kannatusta eduskuntavaaleissa. Kahteen prosenttiin yltäminen takaa kuitenkin lähes kaikissa tapauksissa yhden kansanedustajapaikan, joten puoluetuki on käytännössä edelleen vain eduskuntapuolueiden etuoikeus. Eduskunnan ulkopuolelle jäävät puolueet nuorisojärjestöineen ovat siis jo ennestään hyvin heikossa asemassa.

Edelleen sikäli kuin puolueita ja nuorisojärjestöjä halutaan keskenään lähentää, nuorten osallisuuden lisäämisen kannalta tarkoituksenmukaisempi mittari voisi olla myös esimerkiksi nuorten, alle kolmekymmentävuotiaiden ehdokkaiden suhteellinen osuus puolueen ehdokaslistoilla, sekä mahdollisesti heidän vaalimenestyksensä. Tämä loisi puolueille kannustimen osallistaa nuoria toimintaansa ja voisi siten tosiasiallisesti lisätä nuorten yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia.